

Милош ИВКОВИЋ*

ИЗВЕШТАЈ СА МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ СЕМИНАРА „ЖЕНА ИЗМЕЂУ ПОТЧИЊЕНОСТИ И ЕМАНЦИПАЦИЈЕ – ИСТОРИЈСКИ И САВРЕМЕНИ АСПЕКТИ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ“

У свечаној сали Правног факултета Универзитета у Београду је 26. маја 2026. године одржан међународни научни семинар под називом „Жена између потчињености и еманципације – историјски и савремени аспекти родне равноправности“. Семинар је окупио истакнуте професоре и истраживаче из Србије и Италије са циљем да се, кроз историјску и савремену правну перспективу, размотре различити аспекти положаја жена, родне равноправности и правне заштите од родно заснованог насиља.

Семинар су отворили проф. др Далибор Ђукић, продекан за међународну сарадњу Правног факултета Универзитета у Београду, и проф. др Валентина Цветковић Ђорђевић, редовна професорка на предмету Римско приватно право, која је као организатор семинара осмислила програм који је окупио еминентне домаће и стране стручњаке из различитих области правне науке. Поздрављајући учеснике, проф. др Валентина Цветковић Ђорђевић истакла је да се питање родне равноправности не може посматрати искључиво као савремени правни изазов, већ као сложен историјски, друштвени али и културни феномен. Она је нагласила значај интердисциплинарног и компаративног приступа, указавши да управо повезивање историјских искустава и савремених правних решења омогућава потпуније разумевање положаја жена и изазова у остваривању стварне родне равноправности.

* Студент друге године основних академских студија на Правном факултету Универзитета у Београду, milosivkovic011@outlook.com.

Прва сесија семинара, под називом „Родно засновано насиље и правна заштита“, била је посвећена једном од најзначајнијих савремених правних и друштвених питања. Проф. др Марија Вирџинија Сана (*Maria Virginia Sanna*), редовна професорка Римског права и директорка Департмана за правне науке Универзитета у Каљарију, у излагању „Корени родно заснованог насиља“ указала је да савремено насиље над женама има дубоке историјске корене. Анализирајући положај жена у римском праву и друштву, показала је како су бројни патријархални обрасци, засновани на неједнаким односима моћи и схватању жене као објекта мушке власти, обликовали правну традицију и оставили трага у каснијим европским правним системима. Посебно је истакла значај разумевања историјских узрока дискриминације као предуслова за ефикасну борбу против родно заснованог насиља у савременом друштву.

Због оправданог одсуства услед повреде, проф. др Силвија Ору (*Silvia Orrù*) са Правног факултета Универзитета у Каљарију није била у могућности да лично изложи рад под називом „Родно засновано насиље и грађанскоправна заштита: нормативни оквир и питања примене у италијанском правном поретку“. Уместо ње, припремљено излагање прочитао је проф. др Самир Аличић. У раду је анализирана грађанскоправна заштита жртава родно заснованог насиља у Италији, кроз заштитне мере у породичним односима и систем накнаде материјалне и нематеријалне штете, уз осврт на међународне стандарде, пре свега Истанбулску конвенцију и директиве Европске уније. На крају је указано на практичне проблеме, попут спорости судских поступака, као и на налазе из извештаја тела GREVIO.

Сесију је закључило излагање проф. др Иване Крстић, која је говорила о родним стереотипима у правосуђу и њиховом утицају на приступ правди за жене. Посебан акценат стављен је на потребу превазилажења формалног схватања једнакости и изградњу правосудног система који ће у пуној мери обезбедити једнак приступ правди и ефикасну заштиту права жена. Након излагања уследила је жива и садржајна дискусија у којој су учесници разменили мишљења о савременим изазовима у области родне равноправности и могућностима унапређења правне заштите.

Након паузе, рад је настављен другом сесијом под називом „Жене у праву кроз историју – од римског до савременог доба“, која је кроз различите историјскоправне теме осветлила развој правног положаја жена.

Проф. др Мануела Тола (*Maneula Tola*) са Правног факултета Универзитета у Каљарију представила је рад „Од мужевљевог

одобрења до директиве Women on Board. Пuteви женског предузетништва“, у којем је анализирила развој правног положаја жена у области привреде и предузетништва. Указала је на дуг пут од института мужевљевог одобрења, који је женама ограничавао правну самосталност, до савремених европских политика усмерених ка већој заступљености жена у органима управљања привредних друштава. Посебна пажња била је посвећена односу између принципа родне равноправности, афирмативних мера и слободе предузетништва.

У наставку је проф. др Самир Аличић са Института за упоредно право изложио рад под називом „Граматички род у римској правној терминологији“. У свом излагању детаљно се осврнуо на специфичности употребе граматичког рода у изворима римског права, указујући на начин на који су римски правници конструисали правне норме и термине. Он је истакао да анализа граматичког рода у правним текстовима није само језичко питање, већ кључни елемент за разумевање правног положаја појединца, обухвата права и обавеза, као и ширег друштвеног и правног наслеђа које је римска правна традиција оставила савременим правним системима.

Потом је проф. др Андреја Катанчевић представио излагање под називом „Жене и легат у римском праву“. Он је кроз детаљну анализу института легата сагледао специфичности имовинско-правног положаја жена у римском правном систему, с посебним освртом на њихову улогу као легатара, али и лица оптерећених легатом. Излагање је осветлило начине на које се обезбеђивала материјална сигурност женама, као и то како су се кроз овај институт преплитали породични интереси и законска ограничавања њиховог наследноправног положаја.

Последње предавање одржала је проф. др Нина Кршљанин, која је у раду „Жене као учиниоци и жртве у средњовековној Србији“ осветлила сложен положај жена у средњовековном српском друштву, указујући како на њихов правни положај, тако и на различите улоге које су имале у оквиру тадашњег правног и друштвеног поретка. У контексту кривичног права, нарочито је размотрила кривична дела са јасном полном димензијом, попут сексуалних деликата или убиства члана породице, те изнела пар хипотеза о третирању жена као жртава или учинилаца других деликата. Након излагања уследила је завршна дискусија, током које су сумирани закључци семинара и истакнут значај историјске перспективе за разумевање савремених питања родне равноправности.

Посебну вредност овом научном скупу дало је учешће професорки са Правног факултета Универзитета у Каљарију, чиме је додатно

оснажена сарадња две високошколске установе. Посета професорки из Италије представљала је и значајан корак у развоју међународне академске сарадње, будући да је том приликом потврђено партнерство Правног факултета Универзитета у Београду и Правног факултета Универзитета у Каљарију кроз програм Еразмус+, које ће студентима и наставницима омогућити нове облике мобилности, заједничких истраживања и академске размене.

Одржавањем овог семинара Правни факултет Универзитета у Београду још једном је потврдио своју посвећеност развоју научне мисли и неговању међународне сарадње. Захваљујући пажљиво конципираном програму и успешној организацији проф. др Валентине Цветковић Ђорђевић, учесници су имали прилику да кроз различите правне, историјске и компаративне перспективе размотре питања родне равноправности и положаја жена, чиме је овај научни скуп дао значајан допринос даљем развоју научног дијалога и академске сарадње између домаћих и иностраних правних институција.

Рад приспео / Paper received: 10. 6. 2026.

Прихваћен за објављивање / Accepted for publication: 13. 6. 2026.